

УДК 37.011.32+133.2

Скробач Н.В., Вишиванюк В.Ю., Шаповал О.А.

Освітнє середовище і духовно-етичний розвиток молоді

Кафедра внутрішньої медицини №1, клінічної імунології та алергології ім. академіка Є.М. Нейка (зав. каф. – Р.І. Яцишин) ДВНЗ «Вано-Франківський національний медичний університет»

Резюме. Піднімаючи серйозне державне питання про створення сучасної системи виховної роботи зі студентами, необхідно на загальнодержавному рівні науково розробити, обґрунтувати і затвердити стандарти, критерії, показники як самого процесу, так і в цілому системи, що створюємо, тобто так як це здійснюється за кордоном. Якщо ми звикли порівнювати свої досягнення зі світовими досягненнями і стандартами, не можна забувати про діагностичний апарат виховної системи, її кадрове, матеріально-технічне, методичне, інформаційне й управлінське забезпечення.

Пошук нових моделей навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти викликає потребу у зміні способів діяльності, стилів мислення та способів спілкування. Але успіх впровадження нових парадигм освіти значною мірою залежатиме, насамперед, від соціально-економічних, психолого-педагогічних та дидактичних умов.

Ключові слова: студенти, духовно-етичний розвиток, виховна робота, спілкування, викладач.

Створення діючої системи соціального захисту і гарантії конституційних прав людини відповідно до Міжнародних принципів – необхідна і закономірна функціональна умова виразу соціально-політичної і соціально-правової відповідальності держави та суспільства перед своїм народом у цілому, і кожної окремої особистості зокрема.

Враховуючи, що особистість – категорія історично соціальної, а її формування зумовлюється не тільки генетичною програмою, але й соціальними умовами розвитку, необхідно пам'ятати, що результативність соціального розвитку особистості, і особливо етапу її становлення (дитинства і юності), значною мірою визначається рівнем компетентності і професіоналізму педагогічних колективів навчально-виховних умов всіх типів і рівнів акредитації.

Взаємозв'язок освіти і виховання як соціальних інститутів з потребами і вимогами суспільства, що розвивається, завжди породжував нові технології соціалізації підростаючих поколінь. Не становить винятку і сучасний етап розвитку нашої держави. Але, на жаль, своєрідність нинішньої ситуації створює реальну небезпеку деформації особистості, розпаду міжособових зв'язків, втрати традицій, спадкоємності культурно-історичного досвіду. І педагогічні колективи всіх типів навчальних закладів не мають професійного права ігнорувати інші чинники соціального розвитку і оточення своїх учнів, ступінь сучасної інформованості негативно-дозволяючої «обізнаності» і ін.

Кажучи про підготовку педагогічних кадрів, слід зазначити, що кардинальне оновлення всіх сфер життя сучасного суспільства надзвичайно загострило дефіцит духовних потреб і культури, які разом з фізичним розвитком і професійними знаннями і уміннями покликані служити фундаментом, конструктивною основою становлення майбутнього вчителя. На жаль, в навчально-виховній системі підготовці висококваліфікованих фахівців спостерігається явна недооцінка залучення студентів до духовної спадщини, формування у них духовних цінностей і потреб. Особливо це відчутно у тих інститутах, де скасували кураторів.

Не можна говорити про створення системи, не розібравшись в тих особливостях, що характеризують її складові структурні компоненти, їх значимість, взаємозалежність, так і не осмисливши та не забезпечивши організацію і дієвість цієї системи. Таким чином, говорячи про систему сучасної моделі навчально-виховної роботи зі студентами, ми повинні як на рівні загальнодержавному, так і на рівні регіону, університету-факультету-курсу-групи-студента мати соціологічний і професійно-психологічний портрет, тобто діагностичну карту тих, з ким безпосередньо створюємо систему

виховання і будуємо процес управління.

Піднімаючи серйозне державне питання про створення сучасної системи виховної роботи зі студентами, необхідно на загальнодержавному рівні науково розробити, обґрунтувати і затвердити стандарти, критерії, показники як самого процесу, так і в цілому системи, що створюємо, тобто як це здійснюється за кордоном. Якщо ми звикли порівнювати свої досягнення зі світовими досягненнями і стандартами, не можна забувати про діагностичний апарат виховної системи, її кадрове, матеріально-технічне, методичне, інформаційне й управлінське забезпечення.

І сьогодні ми мусимо активно приєднатись до руху прогресивних людей світу, які виступають за інтеграцію суспільних сил у популяції серед молоді здорового способу життя, у пропаганді духовно багатого, не тільки фізично, але й інтелектуально, морально розвиненого героя з добрим людським обличчям, захопленого радістю творчої діяльності в навколишньому світі.

Системність, послідовність, інтеграція науковців і практиків у спробі створити соціокультурний виховуючий простір на рівні як вищого навчального закладу, так і держави в цілому – ще одна з надзвичайно важливих умов дієвості навчально-виховної системи вищих навчальних закладів України.

На рівні вищого навчального закладу виконання цієї умови забезпечується багатим гуманістичним і науково-пізнавальним потенціалом професорсько-викладацького колективу, творчими можливостями вибору персональної парадигми стосунків, «професор-студент», особистісного внеску педагога у процес виховання молоді.

Спілкування «професор-студент» у системі вищої освіти є важливим функціональним і професійно значущим фактором педагогічної діяльності.

Теоретична і практична педагогічна спадщина містить в собі багату скарбницю ідей і методів вирішення згаданої проблеми. Починаючи із Сократа, чимало філософів, психологів та педагогів висвітлювали у своїх працях окремі аспекти спілкування зі своїми учнями. Особливу увагу приділяли їм К.Д. Ушинський, Б.Д. Грінченко, В.В. Розанов, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський та ін.

Оскільки спілкування є найважливішим компонентом професійної діяльності викладача вищого навчального закладу (доцента, професора), то розв'язання цієї проблеми є запорукою встановлення позитивних стосунків співробітництва у системі «викладач-студент».

На сучасному етапі розпочався досить помітний прогрес розвитку теорії та практики педагогічного спілкування, який відображає зв'язок проблеми зі станом суспільства. Цей розвиток йде у кількох аспектах - як методологічних, так і психологічних та соціально-педагогічних. Розгляд розвитку проблеми дає змогу відзначити безумовний факт відродження та розвитку на вітчизняному ґрунті як перерваних, так і нових традицій, які відповідають основним психолого-педагогічним парадигмам (психодинамічний підхід, гуманістичне та культурологічне направлення, парадигма діалогу тощо).

Значна увага як окремому напрямку приділяється психологізації педагогічного спілкування. Характерними рисами цієї парадигми є розвиток особистості студента в творчій діяльності, ознайомлення із технікою психоемоційної регуляції, управління спілкуванням, засобами конструювання образу «Я» тощо.

Загальновідомо, що формування творчої особистості

можливо лише в умовах навчально-виховного процесу, організованого за принципами творчої діяльності його учасників, кожний етап якої характеризується новизною спільних творчих стосунків “професор-студент”, ускладненням дидактичних завдань та адекватністю методів і форм їх вирішення, розвитком позиції студента.

Важливою особливістю нової парадигми спілкування “професор-студент” є впровадження полемічного та ділового діалогового спілкування з елементами творчого тренінгу (дискусії, бесіди, ділові ігри, лекції-діалоги, “круглі столи”, проблемні семінари, лабораторні заняття тощо), а також використання методів активізації та інтенсифікації навчально-виховного процесу (ситуаційна драматизація, пошук нових варіантів, синектика, відеотренінги).

Ефективність застосування нової парадигми спілкування “професор-студент” потребує не тільки достатньо високого рівня комунікабельності та емоційної стабільності, але й схильності до педагогічного експериментування, самокритичності, терпимості щодо інших та гнучкості у невизначених ситуаціях, готовності до нововведень та почуття гумору.

Кажучи про мистецтво педагогічного спілкування педагогів вищої школи, їх педагогічну майстерність, ми неодмінно припускаємо духовий зв'язок “педагог-студент”. Не секрет, що однією з провідних функцій професорсько-викладацької діяльності у всіх провідних університетах світу є функція духовного наставництва.

Сьогодні особливо важливо говорити про духовність педагогічного спілкування і готувати до нього не тільки студентів, а й професорсько-викладацький склад університетських кафедр. Тільки в цьому випадку дієвий і творчий характер духовного спілкування в системі підготовки фахівця усвідомлюється як нагальна проблема.

Безперечно, духовність педагогічного спілкування припускає художній аспект, а саме цей аспект робить естетично привабливим не тільки світ педагога, але і його предмет. Починати необхідно з реалізації позитивної установки педагога на особистість студента, оскільки саме така психологічна установка, адекватна гуманістичному підходу в навчально-виховному процесі вищої школи, є основою позитивних результатів у формуванні демократичного стилю спілкування “викладач-студент”. Наступним етапом повинен стати етап реалізації особового персонально орієнтованого підходу, тобто облік індивідуальних особливостей, потреб, можливостей, інтересів, соціальних прав, національних та гендерних особливостей.

Історично ситуація, що склалася так, що викладач вищої школи не проходить, як правило, спеціальної психолого-педагогічної підготовки до навчально-виховної роботи зі студентами. Тому формування майбутнього фахівця духовно багатого особистістю стає досить таки складною як теоретичною, так і практичною проблемою вищого навчального закладу.

Пошук нових моделей навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти викликає потребу у зміні способів діяльності, стилів мислення та способів спілкування. Але успіх впровадження нових парадигм освіти значною мірою залежатиме, насамперед, від соціально-економічних, психолого-педагогічних та дидактичних умов.

І перший крок на шляху впровадження нової системи спілкування “професор-студент” ми бачимо у створенні системи медичної і психолого-педагогічної служби на допомогу

викладачам вищих навчальних закладів освіти, у формуванні методології, форм організації та методів відповідного підвищення їх кваліфікації.

Література

1. Герич П.Р. Реформа вищої медичної освіти в Україні / П.Р. Герич, Р.І. Яцишин, М.М. Островський, В.Ю. Вишиванюк // Галицький лікарський вісник. – 2010. – Т.17, № 3. – С. 138–139
2. Інтеграція України в Європейський простір вищої освіти – основні переваги та недоліки / М.Й. Рейтмаєр, А.Б. Волосянко, О.Б. Синоверська та ін. // Галицький лікарський вісник. – 2012. – Т.19, №2. – С. 132–135
3. Технологія професійно-орієнтованого навчання в вищій школі // Под. ред. Сластенина В.О. – М.:Academia, 2004.
4. Nicolayenko S.M. Higher education reform in Ukraine and Bologna Process: Information materials / S.M. Nicolayenko – K.:KNUTE, 2007. – 46p.
5. Statement on the Bologna process and medical education [World Federation for Medical Education Association for Medical Education in Europe]. – February, 2005. – 7p.

Скробач Н.В., Вишиванюк В.Ю., Шаповал О.А.

Просветительная образовательная среда и духовно-этическое развитие молодежи

Ивано-Франковский национальный медицинский университет
Резюме. Поднимая серьезный государственный вопрос об образовании современной системы воспитательной работы со студентами, необходимо на общегосударственном уровне научно выработать, обосновать и утвердить стандарты, критерии, показатели как самого процесса, так и в целом системы, которая создается. Если мы привыкли сравнивать свои достижения с мировыми достижениями и стандартами, нельзя забывать о диагностическом аппарате воспитательной системы, ее кадровом, материально-техническом, методическом, информационном и управленческом обеспечении.

Поиск новых моделей учебно-воспитательного процесса у высших образовательных учреждений вызывает потребность в изменении способов деятельности, стиля мышления и способов общения. Но успех внедрения новых парадигм образования значительной мерой будет зависеть от социально-экономических, психолого-педагогических и дидактических условий.

Ключевые слова: студенты, духовно-этическое развитие, воспитательная работа, общение, преподаватель.

N.V. Skrobach, V.Yu. Vyshyvanyuk, O.A. Shapoval

Educational Environment and the Spiritual and Ethical Development of Youth

Department of Internal Medicine No. 1, Immunopathology and Allergology named after academician Ye. M. Neiko
Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. When raising a crucial question of national importance about creating modern system of educational work with students, it is necessary to develop, justify and approve standards, criteria, and indicators for the process itself, and the whole system at the national level. We are used to compare our achievements with the world's achievements and standards, we should not forget, however, about the diagnostic unit of the educational system, its personnel, material and technical, methodical, informational and management support.

The search for new models of educational process in higher educational institutions requires changing the ways of life, thinking and communication. However, the success of the implementation of new paradigms of education will largely depend on social, economic, psychological, pedagogical and didactic conditions.

Keywords: students, spiritual and ethical development, educational work, communication, teacher.

Надійшла 25.05.2015 року.